

спорту, соціальних послуг, культури, комунальної інфраструктури, житлово-комунального господарства тощо.

11. Програма «Розвиток потенціалу макрорегіону «Азов-Чорне море», орієнтована на розширення його транспортно-логістичної доступності, збереження та розвиток людського капіталу, самозайнятність населення; поглиблення регіональної спеціалізації тощо.

Інформаційні джерела:

1. Ползікова Г.В., Федосенко А. Л., Федосенко П. Л. Фінансово-інвестиційна політика регіонів і суб'єктів господарювання маркет-орієнтованого типу в умовах післявоєнного відновлення економіки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2023. №3. С. 125-131. URL: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2023-3-17>

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Лисак Г.Г., канд. екон. наук, доц.
Гусейнова А.Х. кизи, здоб. вищої освіти
Державний біотехнологічний університет

Підвищення фінансової стійкості підприємств України наразі є дуже актуальною проблемою. Більшість українських підприємств зазнають серйозної нестачі фінансових коштів. А разом із зниженням їхньої платоспроможності погіршується і фінансова стійкість. Така ситуація обумовлює необхідність розробки та реалізації комплексних антикризових заходів спрямованих на підвищення фінансової стійкості підприємств.

Дослідження зарубіжної практики показало, що у розвинених країнах підвищення фінансової стійкості підприємств забезпечується завдяки здійсненню заходів кризового менеджменту. Саме він сприяє запобіганню ризиків та загроз на ранніх стадіях виникнення та їхній ліквідації у діяльності підприємств у разі виникнення.

Антикризове управління можна визначити як особливу підсистему управління. Це система моніторингу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства та управління його ризиками саме з метою нейтралізації або пом'якшення кризових ситуацій.

Виходячи з цього, вважаємо, що система управління ризиками повинна включати:

- виявлення причин виникнення кризових ситуацій;
- визначення та дослідження чинників, які впливають на ризик;
- оцінку ступеня ризику;
- вибір та застосування методів нейтралізації або мінімізації ризиків та оцінку результативності реалізації обраних методів.

Отже, на нашу думку, ефективне антикризове управління повинне ґрунтуватися на системі моніторингу ризиками та використовувати сучасні методи аналізу та прогнозування діяльності підприємства.

Дослідження робіт, присвячених питанням теорії та практики фінансового аналізу та оцінки ризиків показало, що, незважаючи на їх велику кількість, досліджень з виявлення причинно-наслідкових зв'язків між індикаторами кризи та показниками фінансового стану підприємства, вкрай недостатньо. Крім того, мало вивченими залишаються питання практичного застосування передових антикризових технологій.

Аналіз діючих у зарубіжній та вітчизняній практиці підходів до оцінки фінансової стійкості підприємств показав, що найбільш доцільним є використання змішаних підходів. Поєднання оцінки та взаємодії якісних та кількісних факторів дозволить визначити кризу на початковому етапі її виникнення.

На нашу думку, основою змішаного підходу до оцінки фінансової стійкості підприємств повинна скласти динамічна модель, яка дозволить оцінити фінансовий потенціал підприємства у майбутньому. Особливістю такої моделі в процесі її формування є виявлення факторів, які в майбутньому вплинуть на фінансову стійкість підприємства і спричинять виникнення кризи.

Сукупність зовнішніх та внутрішніх факторів виникнення кризи дозволяє сформулювати основу для антикризового регулювання як на макро-, так і на мікрорівні. Крім того, прийняття інвестиційних рішень, повинно ґрунтуватися на оцінці незалежних аналітиків та систематизації статистичних даних, що, крім цього, визначатиме галузеву диверсифікацію підприємств з урахуванням існуючих проблем.

За результатами аналізу наукових розробок з питань управління фінансовою стійкістю підприємств, нами зроблений висновок про необхідність систематизації існуючого інструментарію з метою його практичного використання в антикризовому управлінні. Вважаємо, інструментарій дослідження слід представляти у вигляді системи, що включає збір, аналіз та обробку інформації; надання інформації для підготовки та прийняття управлінських рішень та організацію контролю за реалізацією їх реалізацією.

Узагальнення підходів до визначення сутності категорії «антикризове управління» дало змогу запропонувати таке її трактування: антикризове управління - система управління підприємством, основною метою якої є запобігання його фінансової нестабільності в умовах циклічності економіки.

Виходячи з того, що антикризове управління підприємства відбиває заходи, націлені на його оздоровлення, технологія антикризового управління підприємством включає дві групи етапів.

I група – діагностика, моніторинг та ідентифікація фінансової стійкості підприємства;

II група – планування, організація, мотивація антикризових заходів, розроблених для визначеного рівня фінансової стійкості.

Як відомо, діагностика фінансового стану підприємства є проміжним прогнозом можливості виникнення ризику банкрутства.

Проведене дослідження дало змогу визначити два типи діагностики антикризового управління:

- реактивна діагностика (у короткостроковій перспективі);
- профілактична діагностика (у довгостроковій перспективі).

Наразі, дуже затребуваним інструментом фінансового аналізу, для подолання кризових явищ, є формалізація різних способів діагностики діяльності підприємства. Її практичне використання передбачає, перш за все, системне відновлення діяльності підприємства.

Крім того, діагностика дозволяє розробити певний план дій, який базується саме на загальновідомих методах підтримки та розвитку підприємства. Але, не дивлячись на те, що можливості діагностики великі, на наш погляд, найбільш результативними заходами є ті, що спрямовані на підвищення внутрішньої ефективності підприємства. І лише за вичерпання внутрішніх ресурсів доцільно переходити до використання зовнішніх.

Подолання кризи підприємства можливе лише із попереднім аналізом причин її виникнення.

Як відомо, основні причини неплатоспроможності підприємств поділяють на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх причин слід віднести неефективне управління, недостатнє планування, неефективність використання виробничих потужностей, наявність прихованих або невизначених резервів покращення діяльності та інші. Серед зовнішніх причин неплатоспроможності можна виділити: нестабільність економічної ситуації, невигідні умови діяльності, відсутність фінансової підтримки діяльності та інші.

Виходячи з того, що якість управління фінансами підприємства має дуже велике значення, вважаємо за необхідне, враховувати найважливіші кризові фактори, що визначають здатність і готовність підприємства виконувати фінансові зобов'язання. А саме: якість управління, культура управління фінансами на рівні підприємства та галузі в цілому.

З цією метою, вважаємо доцільним визначення та дослідження таких індикаторів:

- прозорість та розкриття інформації;
- управління боргом;
- управління ліквідністю;
- прозорість управлінської системи.

Стратегія управління, визначена із урахуванням означених індикаторів, має на меті закласти позитивний вплив на діяльність підприємства кожного з них. Вважаємо, що саме такий підхід до визначення стратегії управління фінансовою стійкістю дозволить об'єднати в собі оцінку ресурсного потенціалу підприємства, розробку заходів щодо забезпечення його фінансової стабільності та заходи, що контролюють реалізацію вже прийнятих рішень.

Окремого вивчення, на нашу думку заслуговують такі індикатори, як - зміни в операційному середовищі, впровадження нових продуктів, великі інвестиції, вихід на нові ринки. Саме ці події можуть спровокувати виникнення ризиків, а це, в свою чергу впливатиме на фінансову стійкість підприємства.

Підсумовуючи викладене, відмітимо. Здатність визначати та оцінювати ризики на ранній стадії дозволяє підприємствам швидко розпізнавати потенційні несприятливі події та встановлювати запобіжні заходи, підвищуючи таким чином їх фінансову стійкість. Крім того, формування дієвої системи оцінки ризиків дає можливість не тільки спрогнозувати поточну фінансову діяльність підприємства за різних умов, але й забезпечити відповідне коригування фінансових показників та вчасно реагувати на можливі загрози.

Запропонований підхід дозволяє визначити першочергові заходи щодо подолання кризи; визначити напрями діяльності підприємства після виходу із кризової ситуації з метою її стабілізації та подальшого покращення; оптимізувати витрати для реалізації поточного та перспективного плану розвитку суб'єкта господарювання.

ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Лисак Г.Г., канд. екон. наук, доц.

Державний біотехнологічний університет

Кот О.В., канд. екон. наук, доц.

Харківський національний економічний університет ім. Семе́на Кузне́ця

Наразі відбувається перехід на цифрові технології всіх видів економічної діяльності. Використання інноваційних технологій є головним інструментом збільшення конкурентних переваг. Одним із головних провідників технологічних інновацій в економіці є банківська галузь. Як відомо, її роль зводиться не лише до використання досягнень цифрової економіки, а й до їхнього фінансування. У сучасних умовах цифрова трансформація банківського сектору є невід'ємною частиною процесу становлення цифрової економіки. Головним фактором, що зумовлює зміну стратегій розвитку банків є розвиток фінансових технологій на фінансовому ринку.

Причинами, що зумовили підвищення значення наукових досліджень ролі фінансових технологій у банківському секторі нами визначені наступні.

1 – унікальність і цінність цифрових технологій полягає у забезпеченні ефективності функціонування всіх сегментів фінансових ринків, у тому числі банківського, за рахунок зниження інформаційної асиметрії та скорочення транзакційних витрат пошуку інформації.

2 - підвищення рівня конкуренції у банківському секторі за рахунок появи нових учасників ринку – фінтех-компаній, і як наслідок – зниження цін на послуги фінансових посередників та підвищення їхньої доступності для населення. Це, в свою чергу, зумовлює прискорення соціально-економічного розвитку суспільства в країнах, які активно впроваджують цифрові технології.

3 – підвищення ринкової капіталізації банків за рахунок створення ними нематеріальних активів у галузі фінансових технологій.